

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

37254

Aşağıdaki sorularımın **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat İŞİKHAN** tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

Engelli yurttaşların istihdama erişimi, yalnızca bir sosyal politika konusu değil; devletin demokrasi, eşitlik ve katılım konularındaki samimiyetini gösteren temel bir hak ve adalet meselesidir. Ulusal mevzuat ve Türkiye'nin tarafı olduğu CRPD başta olmak üzere uluslararası sözleşmeler, devlete engellilerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımını sağlama yükümlülüğü vermektedir.

Ancak uygulamada bu yükümlülükler yerine getirilmemekte; kamu kurumlarında zorunlu %3 engelli kotası dahi kimi bakanlıklarda doldurulmamış, kimi yerlerde ise nitelsiz kadrolarla şeklen karşılanmıştır. Engelli personel çoğunlukla niteliklerine uygun olmayan görevlerde çalıştırılmakta, eğitim ve mesleki birikimlerine karşılık gelen kadrolara erişememektedir.

En kritik eksikliklerden biri yönetici kadrolardaki temsildir. Engelli bireylerin yalnızca alt düzey memuriyetlerde istihdam edilmesi, eşit yurttaşlık iddiasıyla bağdaşmamaktadır. Karar alma mekanizmalarında (şube müdürlüğünden daire başkanlığına ve üst düzey bürokratik pozisyonlara kadar) adil ve görünür bir temsil sağlanmadığı sürece gerçek anlamda kapsayıcı bir kamu yönetiminden söz edilemez.

EKPSS'ye giren engelli yurttaşlar, mevcut kontenjanların son derece yetersiz olması nedeniyle yıllardır ciddi bir mağduriyet yaşamaktadır. Kamu kurumlarına atama için nitelikli kadrolar açılmamakta ve özellikle mühendis, tekniker, sağlıkçı, psikolog, sosyolog gibi birçok branş için yıllardır neredeyse hiç atama yapılmamaktadır. EKPSS'ye girip halen atama bekleyen 115 bin aday için yalnızca 1.770 kontenjan ayrıldığı ifade edilmektedir.

Engellilik bireysel bir kusur değil, erişilebilirliği ve eşit imkânı sağlamayan toplumsal düzenin bir sonucudur. Bu nedenle devletin engellilere yönelik anayasal sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini sorgulamak zorunludur. Engelli yurttaşların eşit yurttaşlık hakkının, temsiliyetinin ve karar mekanizmalarına erişiminin güvence altına alınması demokratik bir toplumun vazgeçilmez şartıdır.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız ve bağlı kurum/kuruluşlarda 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 53. maddesi uyarınca uygulanması gereken %3 engelli istihdam kotasının mevcut durumu nedir? Toplam dolu kadrolar içinde engelli istihdam oranı kaçtır? Bakanlığınız bünyesinde istihdam edilen engelli personelin hangi görev unvanlarında, hangi hizmet sınıflarında ve hangi nitelikteki kadrolarda çalıştığına ilişkin dağılımı nedir? Bu kadroların engelli personelin yetkinlikleri, mesleki gelişimi ve liyakat ilkeleriyle uyumlu bir şekilde belirlenmesi için yürüttüğünüz bir çalışma veya planlama mevcut mudur?
2. Bakanlığınız ve bağlı kurum/kuruluşlar açısından 2026 yılı için öngörülen engelli istihdam oranı nedir? Mevcut %3 engelli kotasının üzerine çıkılması yönünde bir planlama yapılmakta mıdır? 2026 yılı içinde engelli personel istihdamına ilişkin hangi hizmet sınıflarında, hangi kadrolarda ve hangi niteliklerde yeni istihdam öngörülmektedir? Bu planlamanın yıllık insan kaynağı projeksiyonları ve hizmet sınıflarına göre sayısal dağılımı nasıldır?
3. Bakanlığınız ve bağlı kurum/kuruluşlarda istihdam edilen engelli personelin yönetici kadrolarına (şube müdürü, daire başkanı, genel müdür yardımcısı vb.) atanma oranı nedir? Engelli personelin yönetici pozisyonlarına yükselmesinin önündeki yapısal veya idari engellerin tespitine yönelik bir çalışma yürütülmekte midir? 2026 yılı insan kaynağı planlamasında engelli personelin yönetici kadrolarında temsiline artırılmasına ilişkin bir hedef veya strateji öngörmekte misiniz?
4. Kamu ve özel sektörde uygulanması zorunlu olan engelli istihdam kotasının gerek sayı gerekse nitelik bakımından birçok kurum ve işyerinde yerine getirilmediği yönündeki yaygın şikayetler dikkate alındığında, Bakanlığınız engelli kotasının gerçek anlamda uygulanıp uygulanmadığını belirlemek için hangi denetim mekanizmalarını işletmektedir? Özellikle nitelikli kadroların engelli bireylerin eğitim ve mesleki yeterliliklerine uygun şekilde açılmadığı durumlarda Bakanlığınızın kurumlara yönelik yaptırım, yönlendirme veya iyileştirme çalışmaları bulunmakta mıdır?